

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

**Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta**

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Juha Kilpiä

Aktuaali koulutuspalvelu

Seksuaalipedagogi (Nacs)

Työnohjaaja

Ryhmänohjaaja

Vapaaehtoistyöntekijä

www.aktuaali.fi

www.facebook.fi/aktuaali

www.twitter.fi/Jkilpia

juha.kilpia@aktuaali.fi

+358 40 5050 114

**Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta**

Että
katuralen
alla
hissin
seinästä
kallion
pinnasta
valiisi
sancja
jalkojeni
rajaan
nousten
ylös
sydämeni
lävistäen
tajuntaani
että minä olen olemassa.

Nimestä minut tunnet

Juha Kilpiä

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Mistä puhutaan?

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

- ✓ Sukupuolesta
- ✓ Moninaisuudesta vai vähemmistöstä?
- ✓ Väkivaltaa tutkittu vähän

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Mistä puhutaan?

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

”Erityisen huolestuttavaa on, että seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöön kuuluminen altistaa myös väkivallalle.

Syrjinnästä ja väkivallasta raportoidaan eri syistä vain harvoin eteenpäin.”

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvien perus- ja ihmisoikeudet Suomessa – selvitys. 27.6.2014. Oikeusministeriö.

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Mistä puhutaan?

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

”Tutkimukseeni osallistuneet kokivat, ettei transsukupuolisia ja muita sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvia joko osata sosiaali- ja terveydenhuollossa kohdata tai auttaa, tai kertojat kokivat viranomaisten ennakkoluulot heitä kohtaan niin voimakkaina, että jättivät kokonaan hakematta apua.”

(Mustelmia sateenkaareissa - Narratiivinen tutkimus transsukupuolisten parisuhdeväkivaltakokemuksista. Anne Köngäs. Progradu. Lapin yliopisto. 2013.)

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Mistä puhutaan?

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

- ✓ Sukupuolesta
- ✓ Moninaisuudesta vai vähemmistöstä?
- ✓ Väkivaltaa tutkittu vähän
- ✓ Samanlaista, altistavia tekijöitä

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sukupuolien moninaisuus

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

SUKUPUOLI

Anatomisten, hormonaalisten, kromosomaalisten, sosiaalisten ja psyykkisten ominaisuuksien kokonaisuus, joka muodostaa yleensä mieheksi tai naiseksi määritetyn sukupuolen.

Kaikilla ihmisillä nämä ominaisuudet eivät muodosta selkeää tai yhtenäistä jatkumoa, joten kaksijakoinen käsitys sukupuolesta on ongelmallinen.

Muu, mikä?

- Sukupuolivähemmistönuorten Visio 2020

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sukupuolien moninaisuus

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

SUKUPUOLIVÄHEMMISTÖT

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ne ihmiset, joiden biologinen, sosiaalinen ja/tai psyykinen sukupuoli ei ole yhtenäisesti määriteltävissä mieheksi tai naiseksi.

Näitä ihmisiä ovat mm.
transsukupuoliset, transgenderit,
intersukupuoliset ja transvestiitit.

Muu, mikä?

- Sukupuolivähemmistönuorten Visio 2020

Cissukupuolisuus

Mies tai nainen, joka ei koe itseään transihmiseksi, intersukupuoliseksi tai muunsukupuoliseksi ja ilmaisee sukupuoltaan pääosin omalle synnynnäiselle sukupuolelleen ominaisesti.

Cissukupuolinen

Transihminen

Yleiskäsite, jolla usein kuvataan kaikkia, joiden sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu joskus tai aina eroaa odotuksista sille sukupuolelle, johon heidät syntymähetkellä määriteltiin.

Transihminen

Muunsukupuolinen

Transgender

Transsukupuolinen

Intersukupuolisuus

Intersukupuolisuus tarkoittaa synnynnäistä tilaa, jossa ihmisen sukupuolta määrittelevät fyysiset tekijät tai ominaisuudet eivät ole yksiselitteisesti miehen tai naisen.

Intersukupuolinen

Diagnoosi mahdollistaa kehon korjauksen

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sukupuolien moninaisuus

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

TRANSSUKUPUOLINEN

Transsukupuolisen ihmisen kokemus omasta sukupuolestaan ei vastaa hänen syntymässä määriteltyä sukupuoltaan.

Transmies

Mies,
joka on syntymässä määritelty tytöksi.

Transnainen

Nainen,
joka on syntymässä määritelty pojaksi.

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sukupuolien moninaisuus

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

TRANSGENDER, MUUNSUKUPUOLINEN

Ihminen, jonka sukupuoli on omanlaisensa yhdistelmä mieheyttä ja naiseutta.

Hän voi kokea itsensä sukupuolettomaksi tai monisukupuoliseksi eli hän elää mieheyden ja naiseuden rajalla, välillä tai ulkopuolella. Hän voi myös korjata kehoaan.

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sukupuolien moninaisuus

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

INTERSUKUPUOLINEN

Intersukupuolisuus tarkoittaa synnynnäistä tilaa, jossa ihmisen sukupuolta määrittelevät fyysiset tekijät tai ominaisuudet eivät ole yksiselitteisesti miehen tai naisen.

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sukupuolien moninaisuus

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

TRANSVESTIITTI

Transvestiitti on mies tai nainen, joka voi eläytyä eri sukupuoliin. Hänellä on tarve ilmentää ajoittain sekä maskuliinista että feminiinistä puolta itsessään esimerkiksi pukeutumalla.

Monelle transvestiitille on tärkeää, että hänet kohdataan siinä sukupuolella, jota hän kulloinkin ilmentää.

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sukupuolien moninaisuus

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

JA KAIKKI MUUT...

Ihmiset toteutuvat sukupuoliltaan moninaisesti niin monin eri tavoin.

Luokitusjärjestelmiä ja määreitä käytetään hallinnoimiseen sekä toisaalta pyrkimykseen ymmärtää kokonaisuuksia.

Yksilöt joko löytävät itsensä niistä tai eivät – on tärkeää muistaa, että ne ovat vain apukeinoja, eivät sääntöjä olemiselle. Ihminen on aina enemmän.

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Minkä takia trans*

**MARGINAALISSA OLO ALTISTAA
VÄKIVALLALLE SEKÄ HEIKENTÄÄ
AVUN HAKEMISTA**

- Näkymättömyys palveluissa
 - Itsesensuuri
- Vaikeus tunnistaa väkivaltaa ja omia oikeuksia

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Minkä takia trans*

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

SUKUPUOLINORMATIIVISUUS

- Ihmiset eivät tule nähdyksi sukupuolensa kanssa.
- Puheeksi ottaminen saattaa sisältää mahdollisesti väärän olettamana.
- Voi myös syntyä harhakuva, ettei asiakkaina ole sukupuolivähemmistöön kuuluvia lainkaan.

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Minkä takia trans*

SISÄLLÄ OLO (kaapissa olo)

- Salaisuus varjeltavana
 - 36 % oli avoin kaikille perheen jäsenille, toisin sanoen 64 % salasi sukupuolensa joltakin
- Oletko koskaan pelännyt, jos paljastat sukupuoli-identiteettisi että
 - vanhempani katkaisevat yhteyden minuun - 66 %
 - vanhempani pyytävät minua muuttamaan kodistani - 36 %

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

Mitä kuuluu sateenkaarinoorille Suomessa?
(Nuorisotutkimusseura, 2014)

**1619 suomalaista
15–25-vuotiasta nuorta**

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Minkä takia trans*

SISÄLLÄ OLO (kaapissa olo)

- Avunhakeminen vaikeampaa
- Yksin jääminen
 - Tulemme omaksi itseksemme toistemme kautta ja jos ei tule nähdyksi, on vaikea saada peiliä itseä varten. Kun ei tiedä, mitä on ja ajattelee, on helpompaa, että joku muu tietää...

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Minkä takia trans*

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

ULOSTULO

- Useasti tunnelautunut tilanne
- Arvot ja asenteet, maailmat kohtaavat
- Äkkipikaiset teot
- Vanhempien suhtautuminen avoimuuteen
 - Kannustaen 28 %
 - Neutraalisti 30 %
 - Negatiivisesti 11 %
 - EOS/ei kuulu 31 %

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Minkä takia trans*

ALTISTAA AGRESSION KOHTEEKSI JOUTUMISELLE, VÄKIVALLALLE JA VIHARIKOKSILLE

- lukekaa iltalehtien, vauva.fi tai vaikkapa kotimaa24.fi keskustelupalstoja
- ”kyllä minä sinusta tuon tytön hakkaan”
- Sukupuolien moninaisuus voidaan kokea uhkana niin monin tavoin sukupuolinormatiivisessa ympäristössä

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Minkä takia trans*

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

VÄKIVALTA OSUU IDENTITEETTIIN

- 65 % transnuorista kertoi itsemurha-ajatuksista (ruotsalainen tutkimus 2010)
- Väkivalta tulee monelta suunnalta ja se osuu ihmisen identiteettiin, minuuteen.

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Mitä on erityinen trans* kokema väkivalta

IDENTITEETIN MURTAMISTA TAI TUKEMATTA JÄTTÄMISTÄ

- Ei haluttu sukupuolittaminen
- Väärällä nimellä kutsuminen
- Eristäminen tai ulostaminen
- Hapaisu
- Väärin kohtaamista tahallaan
- Kehokokemuksen huomiotta jättäminen

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Mitä on erityinen trans* kokema väkivalta

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

PARISUHDE

- Ulostulo vanhemmalla iällä
 - Muutokset ihmissuhteessa
- Tabu luontoisuus
 - Kun parisuhdetta ei julkisesti ole
 - Altistaa vaikenemiselle
- Sateenkaariperheissä onnistumisen vaade – edustetaan helposti kaikkia sateenkaariperheitä

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

**Mitä on erityinen trans*
kokema väkivalta**

**Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta**

**USKONNOLLINEN JA
KULTTUURINEN**

- Ulos sulkemista
- Pelottelua
- Pahaksi/kelvottomaksi asettamista

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sensitiivisyys kohtaamisissa

Sukupuolien moninaisuus ja lähisuhdeväkivalta

- Väkivaltaa kokeneen kohtaaminen vaatii sensitiivistä otetta
- Sensitiivinen kohtaaminen alkaa tavasta olla ja puhua sekä katsoa ja ymmärtää maailmaa
- Sensitiivinen suhteen rakentaminen alkaa monesti ennen ensimmäistä tapaamista...
 - Onko palveluissa huomioitu ihmisten moninaisuus, tuleeko ihmiselle olo, että hänet on nähty jo ennen tapaamista...

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sensitiivisyys kohtaamisissa

”...on asioita, joita mitataan yleisesti senttimetreissä, mutta silti yksilön kohdalla ne voivat näyttäytyä valovuosina. Jollekin gramma on liikaa, toista tonnikaan ei huojuta. Sensitiivisyys kohtaamisissa on sitä, että yritämme ymmärtää toistemme mittayksiköitä ja kunnioitamme niiden erilaisuutta. Suostumme uskomaan, että se mikä minulle on jotakin, ei välttämättä toiselle ole mitään ja toisin päin. Se on halua löytää toinen, sen sijaan että kertoisimme, missä toinen on tai mihin toisen tulisi asettua...”

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

”Nimestä minut tunnet”
- Juha Kilpiä (2015)

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sensitiivisyys kohtaamisissa

”...erityisesti muuttumattomiksi tai varsin pysyviksi kokemat ominaisuutemme suorastaan huutavat sensitiivistä kohtaamista. Ominaisuudet, jotka tekevät ihmisestä oman itsensä ja joiden myötä hän on voi kokea olemassa oloa itsenä, ovat meille usein varsin herkkiä. Sukupuolen kokemuksemme ylittää monesti tälle alueelle...”

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

”Nimestä minut tunnet”
- Juha Kilpiä (2015)

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sensitiivisyys kohtaamisissa

”...ihmiset ansaitsisivat enemmän kunnioitusta heidän kehollensa, kehon kokemukselleen, sukupuolelleen, omille valinnoille ja elämänhistorialle sekä sille, että he ovat eittämättä omanlaisiaan yksilöitä. Meidän olemassa olomme tulisi olla kokemuksenamme toivottua sellaisena, kuin olemme...”

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

”Nimestä minut tunnet”
- Juha Kilpiä (2015)

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

*Mitäpä
ajattelit?*

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Sukupuolien moninaisuus
ja lähisuhdeväkivalta

Kiitos!

● Nimestä minut tunnet – vai tunnetko?

Juha Kilpiä

Aktuaali koulutuspalvelu

Seksuaalipedagogi (Nacs)

Työnohjaaja

Ryhmänohjaaja

Vapaaehtoistyöntekijä

www.aktuaali.fi

www.facebook.fi/aktuaali

www.twitter.fi/Jkilpia

juha.kilpia@aktuaali.fi

+358 40 5050 114

